

Hellendoorn, Katenhorst
(Gemeente Hellendoorn, Ov.)

Een Inventariserend
Archeologisch Veldonderzoek

Steekproefrapport 2014-07/01ZA

Hellendoorn, Katenhorst
(Gemeente Hellendoorn, Ov.)
Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek

Een onderzoek in opdracht van
BügelHajema Adviseurs bv

Steekproefrapport 2014-07/01ZA definitieve versie
ISSN 1871-269X
auteur: drs. J.M.G. Bongers (fysisch geograaf)
autorisatie: dr. J. Jelsma (senior archeoloog)

De Steekproef bv werkt volgens de Kwaliteitsnorm
Nederlandse Archeologie 3.3

Foto's en tekeningen zijn gemaakt door de
Steekproef bv, tenzij anders vermeld.

© De Steekproef bv, Zuidhorn, 11 augustus 2014

Niets uit deze uitgave mag worden
vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder
bronvermelding.

De Steekproef bv aanvaardt geen
aansprakelijkheid voor eventuele schade
voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of
het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

De Steekproef bv
Archeologisch Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3, 9801 TG Zuidhorn

<i>telefoon</i>	050 - 5779784
<i>fax</i>	050 - 5779786
<i>internet</i>	www.desteekproef.nl
<i>e-mail</i>	info@desteekproef.nl
<i>kvk</i>	02067214

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding.....	1
1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.3 LS01).....	1
1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.3 LS02).....	2
2. Bureauonderzoek.....	4
2.1 Bronnen.....	4
2.2 Fysische geografie (KNA 3.3 LS04).....	4
2.3 Archeologie (KNA 3.3 LS04).....	5
2.4 Historische geografie (KNA 3.3 LS03).....	6
2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.3 LS05).....	9
3. Veldonderzoek.....	10
3.1 Aanpak veldonderzoek (KNA 3.3 VS01).....	10
3.2 Resultaten veldonderzoek (KNA 3.3 VS02, VS03).....	11
4. Conclusies en advies (KNA 3.3 VS07).....	12

Gebruikte bronnen

- Appendix: - Archeologische periodes
- Archeologische kaart
- Boorstaten
- Laagbeschrijvingen boringen volgens Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode

Samenvatting

In verband met de geplande bouw van twee woningen is een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd aan de Katenhorstweg te Hellendoorn, gemeente Hellendoorn, provincie Overijssel. Voor de woningbouw is graafwerk nodig dat een bedreiging vormt voor eventueel in de bodem aanwezige archeologische resten. Het doel van het onderzoek is vast te stellen welke resten aanwezig kunnen zijn en in welke mate die bedreigd worden door de woningbouw.

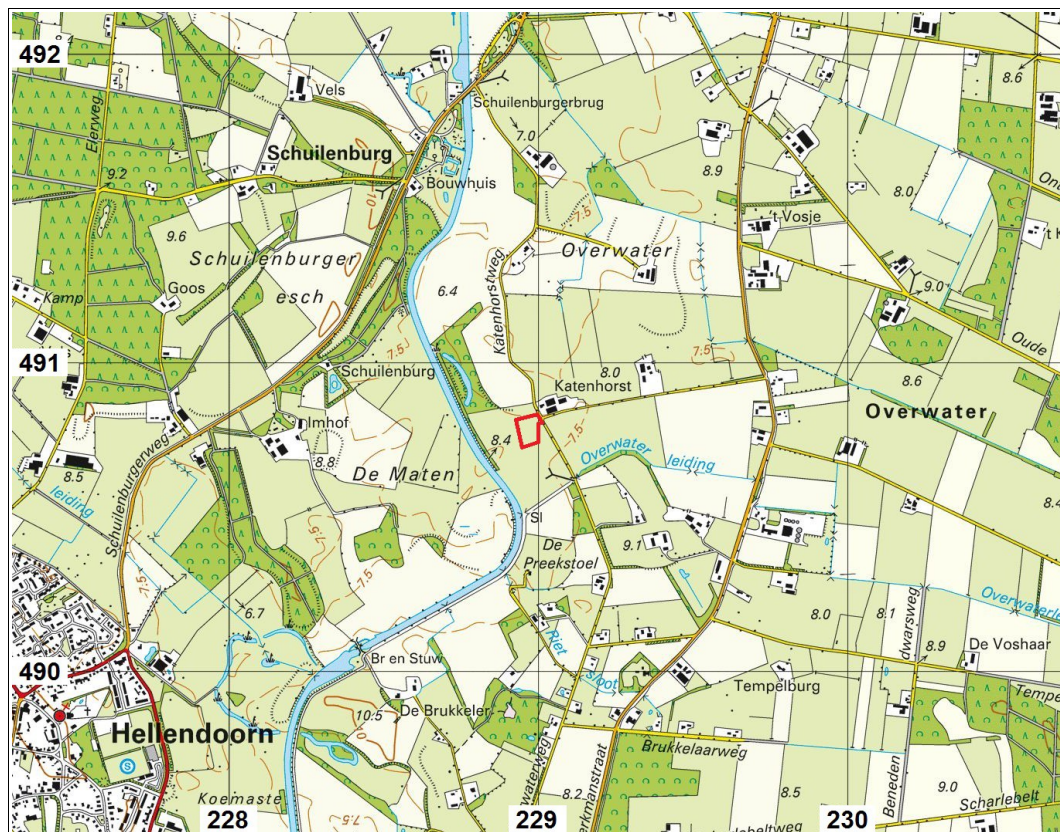
Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek verkennende fase. Bij het bureauonderzoek zijn bronnen geraadpleegd op het gebied van fysische geografie, archeologie en historische geografie. Bij het veldonderzoek zijn zes boringen geplaatst om de opbouw en gaafheid van de bodem te bepalen en om te zoeken naar archeologische indicatoren.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat in het plangebied het kleine kasteel Katenhorst heeft gestaan. De vroegst bekende vermelding ervan is uit 1333. Een plattegrond uit 1757 toont een bouw die lijkt te dateren uit de 16^e of 17^e eeuw. In 1775 werd Katenhorst voor afbraak te koop aangeboden. De gracht van Katenhorst staat nog op een kaart uit 1848, maar niet meer op kaarten vanaf 1890. Uit het veldonderzoek blijkt dat het terrein is geëgaliseerd. In het noorden is de dikte van de geroerde bovenlaag slechts twintig centimeter. Door de egalisatie zullen ondiepe sporen van Katenhorst verloren zijn gegaan. Op twee plekken is de voormalige gracht aangeboord. Op de diepste plek lag de bodem ervan op 2,1 meter beneden het huidige maaiveld. De gracht is gevuld met veen, lagen klei en/of leem en opgebracht zand. De enige aangetroffen archeologische indicatoren zijn enkele spikkels baksteen bovenin de grachtvulling en in de geroerde bovenlaag elders op het terrein. Het advies luidt om geen bodemingrepen te ondernemen die dieper reiken dan 0,2 meter diepte. Als toch diepere ingrepen nodig zijn, adviseren wij om het plangebied nader te onderzoeken door middel van proefsleuven.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.3 LS01)

In opdracht van BügelHajema Adviseurs bv, vertegenwoordigd door de heer J. van Brussel, is een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd aan de Katenhorstweg te Hellendoorn, gemeente Hellendoorn, provincie Overijssel (zie Figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is de geplande bouw van maximaal twee geschakelde of vrijstaande woningen. Voor de plannen zijn bodemingrepen nodig zoals de aanleg van een fundering en leidingen. De plannen zijn op het moment van het onderzoek nog niet definitief. De precieze diepte van het benodigde graafwerk is nog niet bekend. De opdrachtgever kan nog niet zeggen of er bijvoorbeeld kelders onder gebouwen komen.

Figuur 1: Hellendoorn, Katenhorst: uitsnede van de topografische kaart 1:25.000. Het plangebied is rood omlijnd. Bron: Kadaster, Topografische Dienst, 2014.

De benodigde bodemingrepen vormen mogelijk een bedreiging voor eventueel in de bodem aanwezige archeologische waarden. Het doel van het onderzoek is om vast te stellen wat de kans is op de aanwezigheid van archeologische waarden. Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek. Bij het bureauonderzoek is een archeologisch verwachtingsmodel van het gebied gemaakt aan de hand van beschikbare fysisch-geografische, archeologische en historisch-geografische informatie. Tijdens het verkennend veldonderzoek is dit verwachtingsmodel getoetst. Daartoe is van de bodem bepaald wat de opbouw en gaafheid zijn en is gezocht naar archeologische indicatoren.

1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.3 LS02)

Plangebied Katenhorst ligt aan de Katenhorsterweg bij de driesprong met de Overwaterweg. De Regge ligt op ruim honderd meter westelijk van het terrein. Tijdens het onderzoek was het terrein in gebruik als grasland. Volgens informatie van het Kabels en Leidingen Informatie Centrum (KLIC) lopen er geen leidingen door het gebied.

Figuur 2: Hellendoorn, Katenhorst: foto genomen in zuidelijke richting.

Tabel 1: Hellendoorn, Katenhorst: administratieve gegevens.

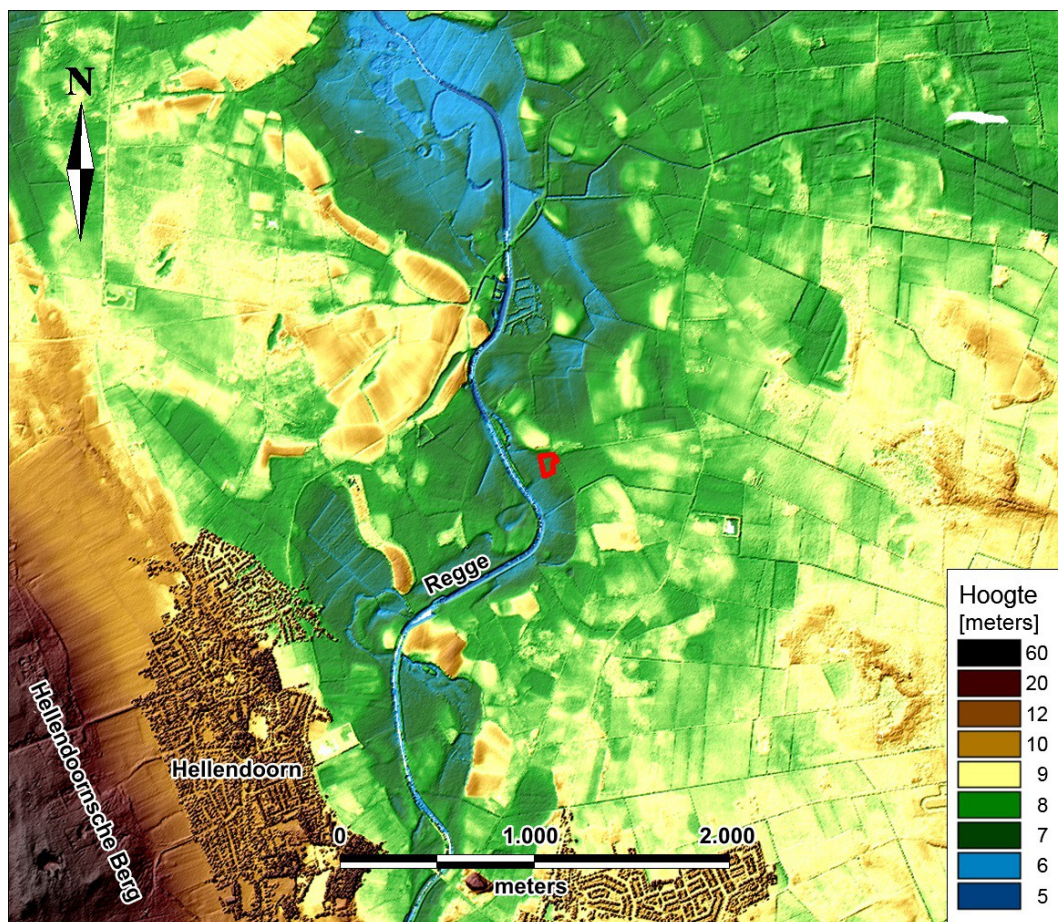
provincie:	Overijssel
gemeente:	Hellendoorn
plaats:	Hellendoorn
toponiem:	Katenhorst
bevoegd gezag:	Gemeente Hellendoorn
opdrachtgever:	BügelHajema Adviseurs bv
oppervlakte:	0,57 hectare
hoogte:	7 meter + NAP
grenscoördinaten:	228,931 / 490,819 228,999 / 490,830 228,952 / 490,721 229,002 / 490,743
kaartblad:	28A
onderzoeksmeldingsnr:	62576
uitvoeringsperiode:	28 juli 2014
onderzoeksdiepte:	230 centimeter
fase onderzoek:	bureauonderzoek en veldonderzoek verkennde fase
status rapport:	definitief
beheer documentatie:	De Steekproef bv, E-depot RCE, Provincie Overijssel, Koninklijke Bibliotheek en DANS

2. Bureauonderzoek

2.1 Bronnen

De gebruikte bronnen voor dit onderzoek zijn opgenomen aan het einde van dit rapport. Voor de paragraaf over archeologie is ARCHIS geraadpleegd. Dit is het archeologisch registratie- en informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Deze databank is toegankelijk voor organisaties die werkzaam zijn in de archeologie. Het bevat een GIS-systeem waarmee de archeologische kaart uit de Appendix is gemaakt en waarin ook aardkundige kaarten geraadpleegd kunnen worden. Voor de paragraaf over de historische geografie is onder meer gebruik gemaakt van watwaswaar.nl. Hierop zijn historische kaarten in te zien.

2.2 Fysische geografie (KNA 3.3 LS04)

Figuur 3: Hellendoorn, Katenhorst: Hoogtekaart gemaakt met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland. Het plangebied is rood omlijnd.

Plangebied Katenhorst ligt in het stroomdal van de Regge (zie Figuur 3). Op de geomorfologische kaart (niet afgebeeld) valt het terrein binnen beekdalgebied (3R7). Op de bodemkaart (niet afgebeeld) is het grootste deel van het plangebied gekarteerd als beekerdgrond in lemig fijn zand (pZg23). De noordelijke rand van het gebied is gekarteerd als hoge zwarte enkeerdgrond (zEZ21).

Het grondwater heeft een gemiddeld hoogste stand van 40-80 centimeter beneden maaiveld en een gemiddeld laagste stand van meer dan 120 centimeter (grondwatertrap VI). In de noordelijke rand ligt het grondwater iets dieper met een gemiddeld hoogste en laagste stand van respectievelijk meer dan 80 en meer dan 160 centimeter (grondwatertrap VII).

2.3 Archeologie (KNA 3.3 LS04)

Uit het plangebied zijn geen archeologische waarden geregistreerd in ARCHIS. De dichtstbij het plangebied gemelde waarden zijn vondsten van een vuurstenen afslag en een schrabber uit het mesolithicum of het neolithicum. Ze zijn gevonden langs de Regge op afstanden van respectievelijk 320 en 450 meter tot het plangebied (235169 en 435171). Op 760 meter afstand zijn bij eerder archeologisch onderzoek elf scherven aardewerk en een cluster van paalgaten uit de ijzertijd of romeinse tijd gevonden (435161). Op 910 meter afstand is een onbekend aantal scherven aardewerk uit de ijzertijd gevonden die wijzen op een nederzetting uit die tijd (13756 en 13370, zie Appendix Archeologische Kaart).

Tabel 2: Archeologische waarden in de omgeving van Hellendoorn, Katenhorst. Voor de ligging zie Appendix Archeologische Kaart. Voor dateringen zie Appendix Archeologische Periodes.

CMA / CAA	RD-coördinaten	Datering	Omschrijving
monumenten			
13370	228,137 / 491,090	ijzertijd laat	nederzetting
waarnemingen			
13756	228,150 / 491,100	ijzertijd	scherven aardewerk
425161	229,450 / 491,400	neolithicum ijzertijd - romeinse tijd	vuurstenen afslagkern 11 scherven aardewerk cluster paalkuilen
435169	228,791 / 491,055	mesolithicum - neolithicum bronstijd - middeleeuwen	vuurstenen afslag scherven aardewerk
435171	228,663 / 491,118	mesolithicum - neolithicum	vuurstenen krabber
438568	228,702 / 491,488	nieuwe tijd	geen vondsten

2.4 Historische geografie (KNA 3.3 LS03)

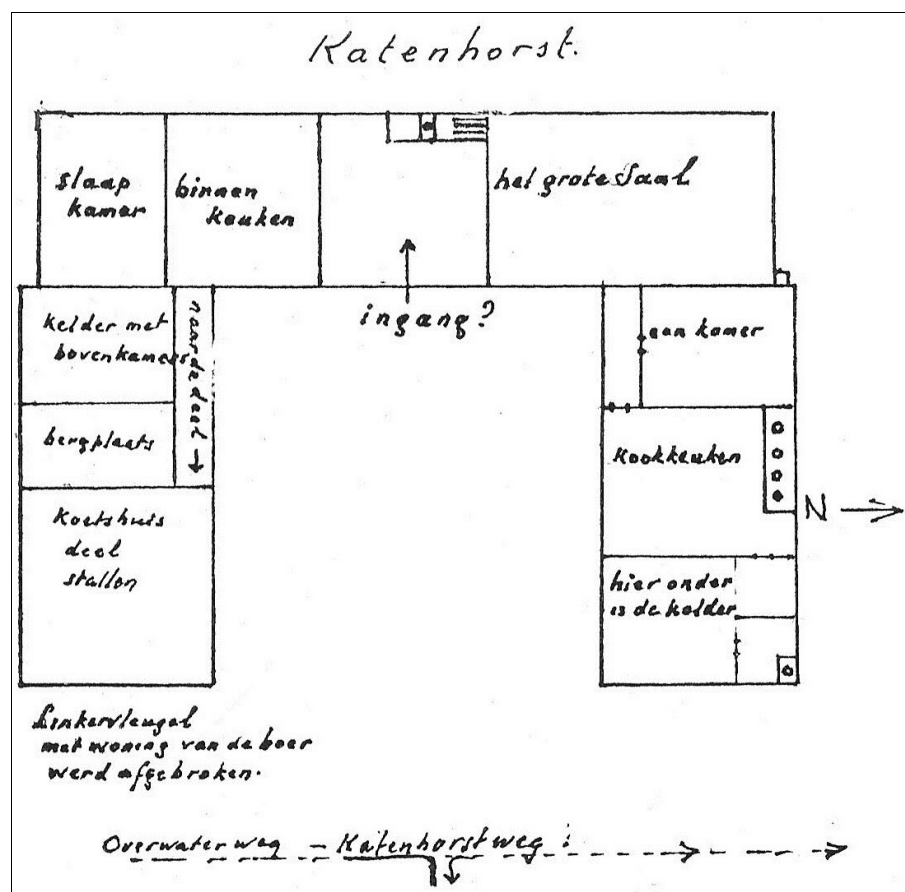
De naam Katenhorst staat op (historische) kaarten vermeld bij de boerderij aan de overkant van de weg aan de Katenhorstweg 6. In de Hottinger-Atlas van 1773-1794 (niet afgebeeld) staat 'Cottenhorst'. Bebouwing is op die kaart niet getekend. Op de kadasterkaart van 1811-1832 (niet afgebeeld) heeft het plangebied grote overlap met een rechthoekig perceel. Op de militair-topografische kaart van 1848 staat dit perceel opnieuw weergegeven (zie Figuur 4). Op deze kaart lijkt er een brede sloot of gracht omheen te liggen met een opening aan de oostelijke kant. Het binnendeel staat op de kaart als grasland. Op latere kaarten zijn dit perceel en de gracht niet meer aanwezig.

Figuur 4: Hellendoorn, Katenhorst: uitsnede van een militair-topografische kaart uit 1848. Het plangebied is rood omlijnd. De zes gele stippen zijn de locaties van boringen uit het veldonderzoek (zie Hoofdstuk 3). Bron: www.watwaswaar.nl.

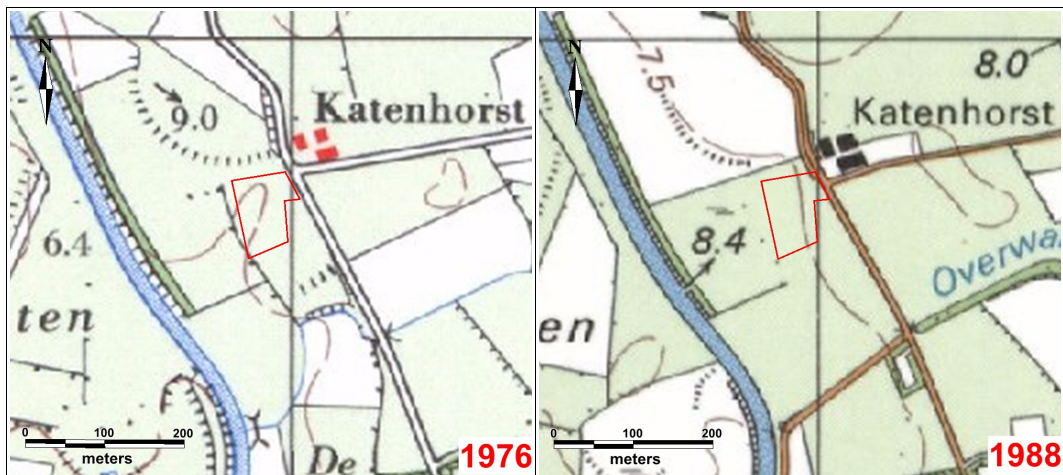
Volgens Ponsteen (1981) heeft op het omgrachte terrein het kleine kasteel Katenhorst gestaan. De vroegst bekende vermelding hiervan dateert uit 1333: 'Catenhorst'. In de periode van 1417 tot 1585 hoorde het bij het grotere Schuilenburg dat een kilometer noordwestelijk lag aan de overzijde van de Regge (zie Figuur 1). In 1585 overleed de eigenaar die Schuilenburg aan zijn ene dochter naliet en Katenhorst aan zijn andere dochter. Van 1585 tot 1746 was Katenhorst in bezit van het geslacht Bernsau. In 1746 kwam Katenhorst na een veiling opnieuw in bezit van Schuilenburg. Bij een volkstelling

in 1748 werd geconstateerd dat op Katenhorst niemand woonachtig was. Van Katenhorst bestaat een plattegrond uit 1757 (zie Figuur 5). Deze is destijds gemaakt in verband met een geplande afbraak van de zuidelijke vleugel en restauratie van het hoofdgebouw. Over de plattegrond schrijft Ponsteen (1981 p. 163-174): 'Volgens een primitieve en niet volledig uitgewerkte plattegrond van 1757 stond het huis met het front naar het oosten (naar de tegenwoordige Katenhorstweg), met twee aangebouwde vleugels in de richting van die weg, zodat daartussen een groot plein vrijbleef. Van dat plein liep de Katenhorster allee naar de Meester Werkmanstraat van nu. Dit patroon, maar dan vaak met los van 't hoofdgebouw staand bouw- en koetshuis, komt meestal voor bij adellijke huizen, gebouwd in de 16^e en 17^e eeuw. Het Katenhorst van 1333 zal een heel ander aanzien gehad hebben. Grachten en poort worden op de tekening niet aangegeven. Hier behoorde de rechtervleugel tot het woonhuis en bevatte o.a. een kamer, een grote kookkeuken, opkamer, waaronder de kelder. [...] In de linkervleugel ("te weten als men van buiten naar het huis wil toegaan") woonde de boer en had daar met enige bijgebouwen het boerenbedrijf. [...] Merkwaardig is dat 18 jaar na de restauratie van 1757, in 1775 heel het huis met vleugels en hallen voor afbraak wordt verkocht. [...] Het jaar 1775 betekende dus voorgoed het einde van Katenhorst.'

Figuur 5: Hellendoorn, Katenhorst: plattegrond van Katenhorst uit 1757. Bron: 'De Havezathe Schuilenburg en de Reggevallei', Ponsteen 1981.

De gracht van het voormalige kasteel Katenhorst staat op een kaart uit 1890 (niet afgebeeld) en op latere kaarten niet meer weergegeven. Mogelijk was de gracht toen volledig dichtgegroeid / dichtgeslibd of heeft men de gracht gedempt. Op kaarten uit de 20^e eeuw wordt plangebied Katenhorst weergegeven als grasland. Tussen kaarten van 1976 en 1988 zijn aanpassingen zichtbaar van sloten en hoogtelijnen (zie Figuur 6). Blijkbaar is toen een ruilverkaveling uitgevoerd, waarbij gezien de hoogtelijnen ook grondverzet lijkt te zijn geweest in het plangebied.

Figuur 6: Hellendoorn, Katenhorst: uitsnedes van topografische kaarten van 1976 en 1988. Bron: www.watwaswaar.nl.

2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.3 LS05)

Plangebied Katenhorst te Hellendoorn ligt in het stroomdal van de Regge. Binnen het terrein zijn geen archeologische waarden geregistreerd. De dichtstbij gemelde vondsten zijn van bewerkt vuursteen uit de steentijd op afstanden van 320 en 450 meter. In het plangebied heeft het kleine kasteel Katenhorst gestaan. De vroegst bekende vermelding van het kasteel is van 1333. In 1775 is het kasteel voor afbraak verkocht. De gracht van het kasteel staat nog weergegeven op een kaart uit 1848, maar niet meer op kaarten vanaf 1890. Tussen 1976 en 1988 lijkt in het plangebied ruilverkavelingswerk te zijn uitgevoerd waarbij men grondverzet heeft verricht.

Van het voormalige kasteel zullen sporen in de bodem bewaard gebleven zijn zoals van de gracht, van funderingen en waterputten. In deze sporen kan bewoningsafval aanwezig zijn uit de tijd van het kasteel zoals gebroken aardewerk en slachtafval. Mogelijk wordt bij het veldwerk één van de sporen aangeboord. Ondiepe sporen van het kasteel zijn mogelijk bij ruilverkavelingswerk en egalisatie in het bijzonder aangetast. Eventuele oudere sporen zoals van prehistorische paalgaten of haardkuilen zullen ook nog zijn aangetast door de bouw van het kasteel.

Tabel 3: Hellendoorn, Katenhorst: specificatie archeologische verwachting.

datering:	tot en met vroege middeleeuwen	late middeleeuwen - nieuwe tijd
complextypen:	nederzetting	kasteel
omvang:	onbekend	hele plangebied
diepteligging:	aan het maaiveld	aan het maaiveld
gaafheid en conservering:	onbekend	onbekend
locatie:	zandkoppen	hele terrein
uiterlijke kenmerken:	bewerkt vuursteen, scherven aardewerk	puin, gracht
mogelijke verstoringen:	bouw van kasteel Katenhorst, egalisatie	egalisatie

3. Veldonderzoek

3.1 Aanpak veldonderzoek (KNA 3.3 VS01)

Het veldonderzoek is uitgevoerd op 28 juli 2014. Er zijn zes boringen verricht. De boringen zijn zo gelijk mogelijk verspreid over het terrein (zie Figuur 7). De boordichtheid bedraagt tien boringen per hectare. Er is geboord met een edelmanboor van tien centimeter doorsnede. Dieper dan 1,2 meter is geboord met een guts van drie centimeter doorsnede. De opgeboorde grond is onderzocht door het laagsgewijs af te snijden in de boorkop. Bovendien is het zand gezeefd op een zeef met mazen van vier millimeter.

Figuur 7: Hellendoorn, Katenhorst: boorpuntenkaart. Het onderzoeksgebied is geel omlijnd. De genummerde zes punten zijn de locaties van de boringen.

De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode. De resultaten van deze boringen staan in de Appendix in de vorm van boorstaten en laagbeschrijvingen. Van de boringen zijn de RD-coördinaten bepaald met behulp van GPS. De hoogtes van de boringen zijn bepaald

met behulp van een waterpas en gerelateerd aan het NAP met het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). Er is een veldkartering uitgevoerd op enkele kale plekken. Echter algemeen was de vondstzichtbaarheid slecht door de dichte grasbegroeiing (zie Figuur 2).

3.2 Resultaten veldonderzoek (KNA 3.3 VS02, VS03)

In de ondergrond van boringen 1, 2, 4 en 5 is matig grof zand met een licht grindige bijmenging aanwezig. Het betreft waarschijnlijk een pleistocene rivierafzetting van de Regge. Bij boringen 3 en 6 is niet tot in dit grove zand geboord. Deze boringen eindigen in een pakket matig lemig, matig fijn zand. Dit betreft zogenaamd oud dekzand dat is afgezet door de wind tijdens de koudste fase van de laatste ijstijd. Nederland kende toen geen landijsbedekking. Wel heerste er een poolklimaat waarin grootschalige zandverstuivingen optraden. Bij boringen 4 en 5 ligt dit oud dekzand ook op de rivierafzetting van de Regge. Bij boring 6 in het noorden is boven het oud dekzand ook nog een pakket leemarm, goed gesorteerd, matig fijn zand aanwezig. Dit is zogenaamd jong dekzand dat door de wind is afgezet tijdens de laatste koude droge fase van de laatste ijstijd. Blijkbaar ligt boring 6 op een dekzandkop.

Bij boring 1 is dieper dan 210 centimeter (4,9 meter NAP) grof zand aanwezig. Hierop ligt tot een diepte van 130 centimeter een laag bruin veen. De onderste paar centimeters hiervan zijn zwart en gelaagd. Van 130 tot 75 centimeter diepte ligt een pakket waarin lagen veen en klei of leem elkaar afwisselen (zie Appendix Boorstaten). In het bovenste deel van 92 tot 75 zijn spikkels baksteen gevonden. Tenslotte volgt tot het maaiveld 75 centimeter opgebracht zand. Waarschijnlijk is boring 1 uitgevoerd in de voormalige gracht van Katenhorst. Bij boring 2 is het grove zand aangetroffen op 120 centimeter diepte (5,9 meter NAP). Hierop ligt 30 centimeter grond die in het veld is geïnterpreteerd als matig humeuze, zwak zandige leem. Daarop volgt 15 centimeter minder humeuze grond die is geïnterpreteerd als klei. De klei of leem lijken na sedimentatie niet te zijn vergraven. Tenslotte bestaat net als bij boring 1 de bovengrond uit 75 centimeter opgebracht zand. Wanneer de zes boringen worden geprojecteerd op de militair-topografische kaart van 1848 (zie Figuur 4) dan liggen boringen 1 en 2 op de gracht. Gezien de resultaten van het veldonderzoek lijkt boring 1 werkelijk in de gracht te zijn uitgevoerd en boring 2 aan de rand ervan. De gracht lijkt door verwaarlozing te zijn dichtgegroeid. Daarnaast is bij hoog water van de Regge ook klei en of leem aangevoerd.

In het onderzoeksgebied zijn geen intacte bodemlagen zoals een inspoelingshorizont of een plaggenlaag aangetroffen. Op de hoogste plek bij boring 6 is een bouwvoor van slechts 20 centimeter aanwezig. Hieronder volgt direct het gele zand (C-horizont). Dit is een aanwijzing dat het terrein in het verleden geëgaliseerd is. Mogelijk is dit gedaan in de periode 1976 - 1988 toen een ruilverkaveling lijkt te zijn uitgevoerd (zie Paragraaf 2.4). Het onderzoek heeft geen archeologische indicatoren opgeleverd anders dan enige spikkels oranje baksteen. Door de egalisatie zullen archeologische resten van het voormalige kasteel Katenhorst zijn aangetast. Alleen diepe delen van sporen van de kasteelplattegrond, zoals van de gracht, waterputten, de kelder en eventueel van funderingen kunnen bewaard gebleven zijn. In deze sporen kunnen resten aanwezig zijn zoals gebruiksvoorwerpen die informatie bevatten van hoe men leefde op het kasteel.

4. Conclusies en advies (KNA 3.3 VS07)

belangrijkste resultaten

Plangebied Katenhorst te Hellendoorn ligt in het stroomdal van de Regge op ruim honderd meter afstand tot de tegenwoordige rivierloop. Uit het plangebied en binnen driehonderd meter afstand zijn geen archeologische waarden geregistreerd. Op grotere afstand zijn langs de Regge onder meer vondsten gedaan van bewerkt vuursteen uit de steentijd. In het plangebied heeft een klein kasteel genaamd Katenhorst gestaan. De vroegst bekende vermelding hiervan is 1333. Een plattegrond van Katenhorst uit 1757 toont een bouw die waarschijnlijk dateert uit de 16^e of 17^e eeuw. Een document uit 1775 zegt dat Katenhorst toen voor afbraak verkocht werd. De gracht wordt nog weergegeven op een kaart uit 1848, maar niet meer op kaarten vanaf 1890. Tussen 1976 en 1988 lijkt een ruilverkaveling te zijn uitgevoerd waarbij ook grondverzet geweest is in het plangebied.

De ondergrond van het plangebied bestaat uit grof zand dat is afgezet door de Regge. Daarop ligt fijn zand dat door de wind is aangevoerd. Beide lagen dateren uit het pleistoceen. In het plangebied zijn geen intacte lagen van een bodem aangetroffen. De minimale dikte van de geroerde bovenlaag bedraagt twintig centimeter. Twee boringen zijn uitgevoerd in de voormalige gracht van Katenhorst. Bij de diepste van de twee is de basis van de gracht aangetroffen op 2,1 meter beneden maaiveld. De vulling van de gracht bestaat uit veen, lagen klei en/of leem en uit opgebracht zand.

archeologisch verwachtingsmodel

Het archeologisch verwachtingsmodel zoals geformuleerd in Paragraaf 2.5 kan worden bijgesteld. De archeologische verwachting voor de periodes tot en met de vroege middeleeuwen wordt naar beneden toe bijgesteld. Eventuele resten uit die periodes zullen door de kasteelbouw en door de egalisatie verloren zijn gegaan. De verwachting voor de late middeleeuwen en de nieuw tijd kan worden gehandhaafd. Weliswaar zullen archeologische sporen van kasteel Katenhorst door de egalisatie ook verloren zijn gegaan, maar sporen van de gracht zijn nog wel aanwezig en mogelijk ook nog sporen van waterputten, de kelder en funderingen. Mogelijk gaat het niet alleen om sporen van Katenhorst zoals dat is aangelegd in de 16^e of 17^e eeuw, maar ook om sporen van de laat-middeleeuwse voorganger.

advies

Aangezien op het terrein archeologische resten bewaard gebleven kunnen zijn van kasteel Katenhorst, adviseren wij om geen bodemingrepen te ondernemen die dieper reiken dan twintig centimeter beneden maaiveld, zijnde de minimale dikte van de geroerde bovenlaag zoals die is vastgesteld bij het veldonderzoek. Als iets diepere bodemingrepen nodig zijn, dan kan dit mogelijk worden opgelost door het terrein voorafgaand op te hogen.

Wanneer ophoging geen oplossing blijkt te zijn, bijvoorbeeld doordat er kelders zullen worden gebouwd, dan adviseren wij om het terrein nader te onderzoeken door middel van proefsleuven. Wij adviseren om twee sleuven te trekken, één noord-zuid en één west-oost, die elkaar midden in het voormalige grachtenstelsel kruisen. De lengte van deze sleuven bedraagt respectievelijk 94 meter en 76 meter en

de breedte is vier meter. Het oppervlak van het proefsleuvenonderzoek komt daarmee op 680 m² uit ofwel 12% van het plangebied. Het doel hiervan is nader vast te stellen wat voor resten er in de bodem bewaard gebleven zijn van Katenhorst. Zijn er sporen bewaard gebleven van het laat-middeleeuwse Katenhorst? Wat waren de afmetingen hiervan? Is de gracht aangepast voor de herbouw in de 16^e/17^e eeuw? Waar en hoe diep liggen de sporen? Een proefsleuvenonderzoek dient te worden uitgevoerd door een bureau met een opgravingsvergunning van de RCE volgens een vooraf door de bevoegde overheid goedgekeurd Programma van Eisen (PvE).

Verder geldt voor al het toekomstig graafwerk dat als archeologische sporen worden aangetroffen of archeologische vondsten worden gedaan, dat hiervan direct melding dient te worden gemaakt conform de Monumentenwet 1988, artikel 53. Wij adviseren dit te doen bij de gemeente Hellendoorn.

Gebruikte bronnen

AHN-Viewer. www.AHN.nl. Actueel Hoogtebestand Nederland. Rijkswaterstaat, Adviesdienst Geoinformatie en ICT.

Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode. Archeologie Leidraad 3. J.H.A. Bosch, 7 maart 2005.

Bodemkaart van Nederland 1:50.000. Blad 28 West, Almelo. Stichting voor Bodemkartering. Wageningen, 1983.

Centraal Archeologisch Archief (CAA) en Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) [ARCHIS].

Econsultancy rapport 12106214. Geoarcheologisch verkennend en karterend booronderzoek. Plangebied Midden Regge te Hellendoorn in de gemeente Hellendoorn. E.M. ten Broeke. Doetinchem, 18 december 2012.

Geomorfologische Kaart van Nederland. Schaal 1:50.000. Blad 28 en Blad 29, Almelo/Denekamp. Rijks Geologische Dienst Haarlem en Stichting voor Bodemkartering Wageningen, 1978

De Havezathe Schuilenburg en de Reggevallei. A. Ponsteen. Hellendoorn, augustus 1981.

Kadata via www.kadaster.nl

Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 3.3. www.SIKB.nl. Centraal College van Deskundigen Archeologie, 9 december 2013.

Appendix

Hellendoorn, Katenhorst

- Archeologische periodes
- Archeologische kaart
- Boorstaten
- Laagbeschrijvingen boringen volgens
Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode

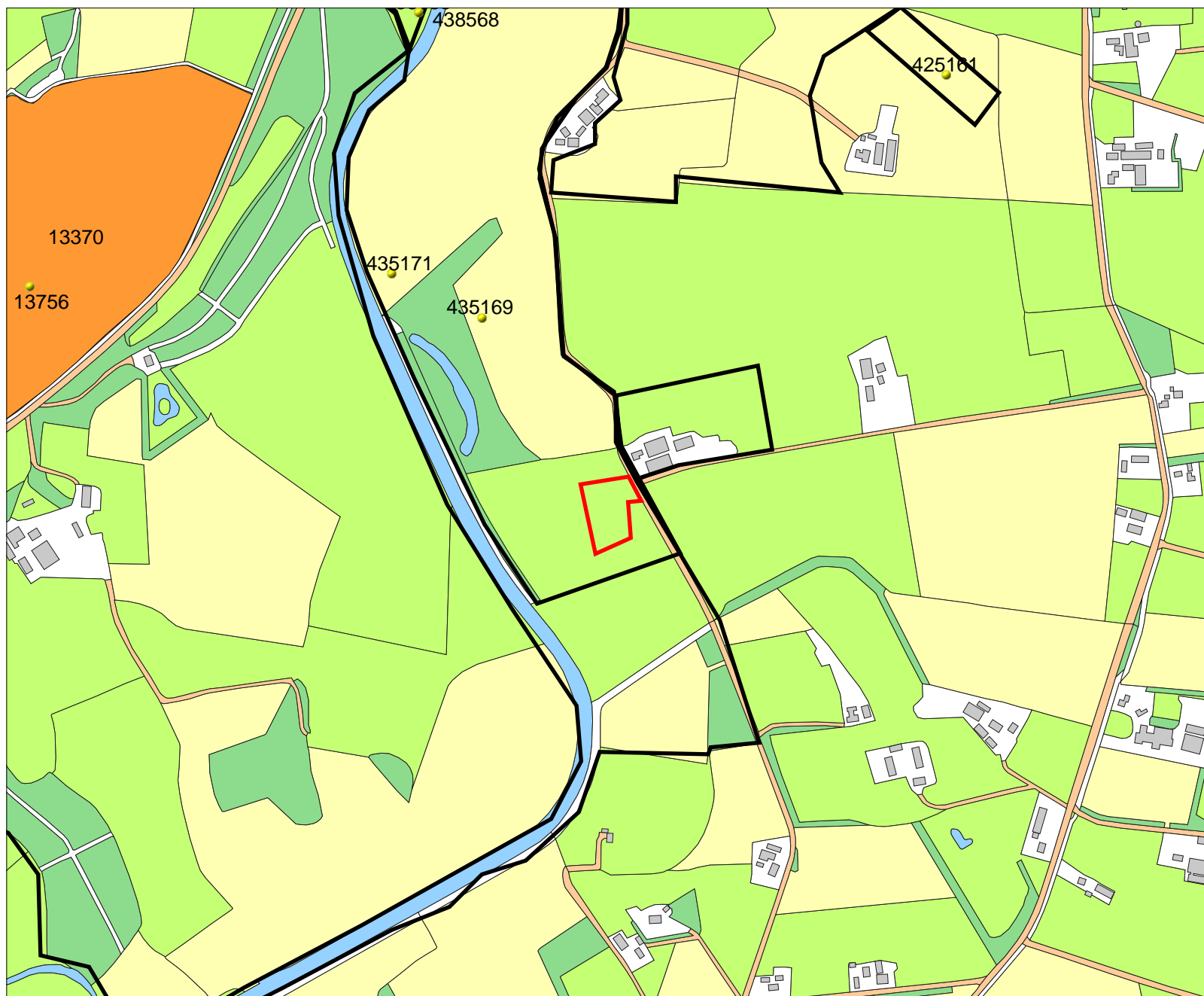
Archeologische periodes

paleolithicum:			ijzertijd:	
paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP		ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP		ijzertijd midden:	500 - 250 vC
paleolithicum laat:	35.000 BP - 8.800 vC		ijzertijd laat:	250 - 12 vC
paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP			
paleolithicum laat B:	18.000 BP - 8.800 vC		romeinse tijd:	
			romeinse tijd vroeg:	12 vC - 70 nC
mesolithicum:			romeinse tijd vroeg A:	12 vC - 25 nC
mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC		romeinse tijd vroeg B:	25 - 70 nC
mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC		romeinse tijd midden:	70 - 270 nC
mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC		romeinse tijd midden A:	70 - 150 nC
			romeinse tijd midden B:	150 - 270 nC
neolithicum:			romeinse tijd laat:	270 - 450 nC
neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC		romeinse tijd laat A:	270 - 350 nC
neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC		romeinse tijd laat B:	350 - 450 nC
neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC			
neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC		middeleeuwen:	
neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC		middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC		middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC		middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC		middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC		middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
			middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
bronstijd:			middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
bronstijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC		middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
bronstijd midden:	1.800 - 1.100 vC			
bronstijd midden A:	1.800 - 1.500 vC		nieuwe tijd:	
bronstijd midden B:	1.500 - 1.100 vC		nieuwe tijd A:	1.500 - 1.650 nC
bronstijd laat:	1.100 - 800 vC		nieuwe tijd B:	1.650 - 1.850 nC
			nieuwe tijd C:	1.850 - heden

Appendix Hellendoorn, Katenhorst: Archeologische Kaart

Bekende en verwachte archeologische waarden

229834 / 491495

228117 / 490092

Legenda

- ONDERZOEKSMELDINGEN
- VONDSMELDINGEN
- WAARNEMINGEN
- HUIZEN
- MONUMENTEN**
 - archeologische waarde
 - hoge archeologische waarde
 - zeer hoge archeologische waarde
 - zeer hoge arch waarde, beschermd
- TOP10 ((c)TDN)**
 - bebouwd gebied
 - doorgaande wegen
 - bos
 - bouwland
 - weiland
 - boomgaard/kwekerij
 - heide
 - zand
 - begraafplaats
 - water
 - overig bodemgebruik
- PLANGEBIED

0 100 m

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Appendix Hellendoorn, Katenhorst: Laagbeschrijvingen

01

X-coördinaat (m) : 229003
Y-coördinaat (m) : 490801
Maaiveld (cm) : 700

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 75	zand zwak siltig, 10yr3/2, bouwvoor
75 - 80	veen sterk zandig, 10yr3/3
80 - 87	zand matig siltig, mix, opgebrachte grond
87 - 92	veen zwak zandig, 10yr2/2, Veen: sterk amorf
92 - 100	leem zwak zandig, zwak humeus, 2,5y3/2, Opm.: Intact
100 - 103	klei matig siltig, 5y2/2
103 - 120	veen zwak zandig, 10yr3/3, Veen: zwak amorf, Opm.: Houtskool op 120 cm
120 - 130	klei matig siltig, zwak humeus, 5y2/2
130 - 210	veen zwak zandig, 10yr3/3, Veen: zwak amorf
210 - 230	zand zwak siltig, 2,5y5/3, Zand: matig grof, Opm.: Op overgang zand naar veen zwart veenlaagje

02

X-coördinaat (m) : 228994
Y-coördinaat (m) : 490757
Maaiveld (cm) : 711

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 25	zand zwak siltig, 10yr4/3, bouwvoor
25 - 75	zand zwak siltig, 10yr5/6, opgebrachte grond
75 - 90	klei matig siltig, 5y2/2, Opm.: Intact
90 - 120	leem zwak zandig, matig humeus, 10yr2/2, basis scherp
120 - 160	zand zwak siltig, 2,5y5/3, Zand: matig grof

03

X-coördinaat (m) : 228963
Y-coördinaat (m) : 490737
Maaiveld (cm) : 698

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 15	zand zwak siltig, 10yr4/3, bouwvoor
15 - 50	zand zwak siltig, 10yr5/6, opgebrachte grond, Opm.: Gespikkeld
50 - 90	zand zwak siltig, 2,5y6/3, veel roestvlekken, leemlagen, dekzand
90 - 150	zand matig siltig, zwak grindig, 2,5y6/3, dekzand, Opm.: Boomwortels, iets gelaagd

04

X-coördinaat (m) : 228974
Y-coördinaat (m) : 490780
Maaiveld (cm) : 700

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 45	zand zwak siltig, 2,5y3/2, bouwvoor
45 - 90	zand zwak siltig, 2,5y5/2, opgebrachte grond, Opm.: Geen indicatoren
90 - 130	zand zwak siltig, 2,5y5/4, Zand: matig grof, Opm.: Intact
130 - 150	zand monster niet gezien

05

X-coördinaat (m) : 228946
Y-coördinaat (m) : 490799
Maaiveld (cm) : 686

Diepte (cm)	Omschrijving
	Grondsoort
0 - 30	zand zwak siltig, 10yr3/2, bouwvoor
30 - 45	zand sterk siltig, 2,5y6/3, weinig roestvlekken, Opm.: Intact
45 - 80	zand matig siltig, 2,5y6/3, Zand: matig fijn, basis scherp, dekszand
80 - 120	zand zwak siltig, zwak grindig, 2,5y6/3, Zand: matig grof

06

X-coördinaat (m) : 228970

Y-coördinaat (m) : 490820

Maaiveld (cm) : 712

Diepte (cm)	Omschrijving
	Grondsoort
0 - 20	zand zwak siltig, 10yr3/2, bouwvoor
20 - 90	zand zwak siltig, 2,5y6/3, Zand: matig fijn, Opm.: Jong dekszand, Intact
90 - 150	zand zwak siltig, zwak grindig, 2,5y6/3, Zand: matig fijn, Opm.: Oud dekszand, Intact